

Norges vassdrags- og energidirektorat
PB 5091 Majorstuen
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Agnis Nygaard Andenæs, 32 26 68 12

Øvre Eiker - Innsigelse og faglige merknader til høring av konsesjonssøknad for Eiker transformatorstasjon

Vi viser til brev datert 20. februar 2024, med høring av konsesjonssøknad for nye Eiker transformatorstasjon i Øvre Eiker kommune.

Fiskumvannet naturreservat er et av 63 vernede våtmarksområder eller grupper av områder i Norge, som er vernet i henhold til Ramsarkonvensjonen. Disse områdene regnes som særlig viktige for fugler regionalt, nasjonalt og internasjonalt, og har derfor fått internasjonal beskyttelse. Tiltaket vil medføre betydelig miljøskade for naturreservatet og for rødlista fuglearter i og utenfor reservatet. Vi fremmer derfor innsigelse til søknaden om konsesjon.

Vi viser ellers til våre faglige merknader nedenfor.

Bakgrunn

Statnett og Glitre Nett søker om konsesjon etter energiloven for å bygge en ny transformatorstasjon i Øvre Eiker kommune, som skal erstatte Flesaker transformatorstasjon i Vestfossen. Den nye stasjonen er planlagt som et luftisolert anlegg nordvest for Fiskumvannet, som krever et samlet inngjerdet areal på 116 000 m². Eiker transformatorstasjon er planlagt 2,5 kilometer fra Flesaker transformatorstasjon, og det vil kreve at ledningstraseene må legges om inn til ny stasjon. Nye ledninger kommer nærmere Fiskumvannet naturreservat enn dagens ledningsnett.

Vår vurdering

Vi anerkjenner viktigheten av å sikre trygg strømforsyning til virksomheter og innbyggere i regionen. Kraftledninger i sentral- og regionalnettet trenger kun konsesjonsbehandling og omfattes ikke av planbestemmelsene i plan- og bygningsloven. For å sikre innflytelse og medvirkning i saker om energiltak, gir energiloven likevel kommunene og andre berørte myndigheter adgang til å fremme innsigelse til søknader om konsesjon, jf. energiloven § 2-1 siste ledd. For å ivareta en helhetlig arealforvaltning, ser vi det videre som viktig at de samme hensynene vektlegges i behandlingen etter energiloven som i arealplaner etter plan- og bygningsloven.

Vi har følgende konkrete merknader knyttet til nasjonale og viktige regionale interesser:

Naturverdier – innsigelse

Vi har vurdert konsekvensutredningens fagrapport for naturmangfold. Rapporten tar opp i seg de viktigste kjente naturverdiene innenfor tiltaksområdet. Fiskumvannet naturreservat ligger 300 meter unna planlagt nytt ledningsnett opp til ny transformatorstasjon på Skjelbredplassen. Naturreservatet er et Ramsarområde; det vil si at Norge internasjonalt har forpliktet seg til å ta vare på dette naturreservatet som våtmarksområde og som leveområde for flora og fauna. Fiskumvannet har spesielt betydning for trekkende, rastende og hekkende fugl og er blant innlandslokalitetene i Norge der det er registrert størst antall fuglearter. I 2023 hekket det tre par vipper (rødlistet som kritisk truet) i naturreservatet. Det er registrert et stort antall sjeldne og rødlista fuglearter i naturreservatet.

Konsekvensutredningen peker på at tiltaket vil føre til *betydelig miljøskade* på Fiskumvannet naturreservat, og at området vil bli forringet. Etablering av en ny trase for ledningsnettet fra dagens trafostasjon til ny trafostasjon vil gi større negative konsekvenser for fuglelivet i tilknytning til Fiskumvannet naturreservat og landbruksområdene rundt. For naturreservatet er det spesielt problematisk at ledningsnettet kommer nærmere vernegrensa, og at luftspennet blir høyere og bredere. Det gjør det vanskeligere for fugl å manøvrere trygt forbi. Det er usikkert i hvilken grad markører på ledningsnettet veier opp for dette.

Mer spesifikt vil ledningene plasseres 90 grader på en av de dominerende trekkretningene for fugl til og fra Fiskumvannet. Alle disse faktorene gjør at fugl som letter fra vannet og som flyr inn over land i større grad vil komme fysisk i kontakt med området der nytt ledningsnett ligger. Spesielt utsatt vil svaner, gjess og andefugl være, men også alle andre fugler som kan fly er utsatt for kollisjoner med ledningsnettet (NINA Rapport 674, Kjetil Bevanger). Samtidig er området i randsonen til vannet viktige raste- og beiteområder for flere fuglearter deriblant dobbeltbekkasin, rødlistet som nær truet (NT). Dersom fugl i dette området blir skremt opp, vil de raskt kunne komme i kontakt med det planlagte ledningsnettet som ligger tettere på de områdene de bruker til resting og beiteområder. Et reproduksjonsområde for vipe er registrert rett utenfor reservatet, langs bekkedraget Dørja med kantsoner til jernbanen.

Det er registrert flere rovfuglarter i berøringsområdet til nytt ledningsnett og ny trafostasjon. Ved Fiskumvannet er det registrert en rødlistet rovfugl (NT), som bruker området både som hekkeområde, og som jaktområde. Ved området hvor ny trafostasjon og nytt ledningsnett skal kobles til denne, er det like nord for Skogstad registrert hekking av en annen rødlistet rovfugl (VU), med flere reir i området. Registreringene i området går tilbake til 2001. Siste kjente registrering vi har dokumentert er tilbake til 2022. Området har relativt mye gammelskog, og vurderes å være en god hekkebiotop for den aktuelle fuglearten, som bruker også områdene ved Fiskumvannet som jaktområde. Rett nord-vest for planlagt ny trafostasjon er det videre registrert hekkeområde for enda en rødlistet rovfugl (NT). Nytt ledningsnett og plassering av ny trafostasjon vil gi negative konsekvenser for alle disse rovfuglartene.

I søknaden opplyser Statnett de har vurdert ulike alternative plasseringer av stasjonen innenfor et avgrenset søkeområde rundt ledningskrysset (avgrenset av Dørja i nord, E134 i øst og kupert terreng i sør). Det er ikke vurdert å flytte stasjonen ut av området. Søker landet på dette plasseringen, grunnet at «det allerede gjort inngrep i landskapet, og siden det er et kryss her, er dette en naturlig plassering for ny stasjon.» Vi forstår det derfor slik at det kun er vurdert virkninger for dette ene

alternativet, og at det dermed ikke er vurdert alternative løsninger/traseer/plasseringer for å unngå så omfattende miljøskade som følge av tiltaket. Dette mener vi er svært uheldig, og mener at ulike alternativvurderinger med flytting av ledningskryss burde vært utredet og vært en sentral del av søknaden.

I henhold til rundskriv T-2/16 punkt 3.6, skal innsigelse vurderes når planforslag kommer i konflikt med *verneområder etter naturmangfoldloven og de verdier som vernet skal ivareta, også når planforslaget ligger utenfor verneområdet*. Fiskumvannet naturreservat er et av 63 vernede våtmarksområder eller grupper av områder i Norge, som er vernet i henhold til Ramsarkonvensjonen. Disse områdene regnes som særlig viktige for fugler regionalt, nasjonalt og internasjonalt, og har derfor fått internasjonal beskyttelse. Som følge av tiltakets konsekvenser for Fiskumvannet naturreservat og rødlista fuglearter i og utenfor naturreservatet, **fremmer vi innsigelse til søknaden om konsesjon.**

Landskap

I henhold til funnene i konsekvensutredningen, vil det samlede tiltaket med ny transformatorstasjon, nye ledningstraséer, ryddebelt, atkomstveg, anleggsveier, riggområder samt restene av eksisterende transformatorstasjon få en vesentlig påvirkning på landskapet. Det fremgår at «områdene nærmest tiltaket vil ha den største påvirkningen, men fjernvirkningen er stor også i dalbunnen og -sidene på grunn av anleggets høye plassering i terrenget.» Det fremgår videre at dette trolig vil «bidra til at tiltaket oppleves som et større sår i skogen sammenlignet med dagens situasjon». De største konsekvensene knytter seg til landskapet rundt Vestfossen (delområde 3), et område vurdert til å ha stor landskapsverdi. Påvirkningen på dette delområdet er vurdert til å bli *foringet* i forhold til dagens situasjon, hvilket gir konsekvensgrad *betydelig miljøskade* (under vurdering av samlet konsekvens, oppgis imidlertid konsekvensgrad for dette delområdet som *alvorlig miljøskade*).

Vi anser tiltakets plassering og eksponeringsgrad som særlig uheldig. Det vil bidra til å redusere mulighetene til å oppleve urørt natur og intakt landskap med kulturhistoriske verdier. Etter vår vurdering, er dette enda en grunn til at man bør gå vekk ifra denne plasseringen av tiltaket.

Vannmiljø

Det er viktig at vannforekomster og konsekvenser for miljøtilstand er omtalt i rapporten om virkninger for miljø, naturressurser og samfunn. Området drenerer mot vannforekomsten 012-2389-R *Dørja øvre* som i fagsystemet *Vann-Nett* er vurdert å ha god økologisk tilstand. Tilstanden for påvekstalger er god, og innholdet av fosfor og nitrogen tilsvarer svært god tilstand. Presisjonen er imidlertid lav da det ikke foreligger nyere måledata.

For vannforekomstene 012-29-R *Dørja Nedre* og 012-2392-R *Fiskumvannet bekkefelt* gjør vi oppmerksom på at *Vann-Nett* er oppdatert i forhold til rapporten. Økologisk tilstand er nå vurdert som moderat. For Fiskumvannet bekkefelt skyldes dette for høyt innhold av nitrogen. For *Dørja nedre* er det foretatt en faglig vurdering ut fra påvirkninger, men presisjonen er lav. Videre er 012-542-1-L *Fiskumvannet* registrert med moderat økologisk tilstand ut fra nitrogen. For vannforekomster med lav presisjon, bør tiltakshaver bidra til overvåking for å fremskaffe et oppdatert referansegrunnlag før tiltakene iverksettes.

Vi viser til at det som hovedregel ikke skal gis tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep som kan medføre at miljømålene etter vannforskriften og regional vannforvaltningsplan ikke nås eller at miljøtilstanden forringes for minst ett kvalitetselement eller for samlet tilstandsklasse. Utredningene

konkluderer med at det for tiltak knyttet til ledningsnett og adkomstvei er lite fare for permanent forringelse av miljøtilstanden, og konsekvensene for vannmiljø er vurdert til ubetydelig miljøskade. Det samme gjelder for driftsfasen for ny stasjon. For å unngå negative effekter for vannmiljø er det imidlertid viktig med avbøtende tiltak, blant annet knyttet til overvannshåndtering og revegetering. Dette er beskrevet i søknaden.

Kantvegetasjon og vassdragsinngrep

Rapporten viser til at sanering av eksisterende ledningsnett og etablering av nytt over nedre Dørja vil medføre tiltak nær vassdraget og sannsynligvis berøre kantsonen. Vi forutsetter at det legges stor vekt på å begrense inngrep i kantsonen. Eksisterende kantsone er stedvis smal og har her en viktig funksjon som buffer mot avrenning fra jordbruksområdene. Fjerning av kantvegetasjon langs vassdrag med årssikker vannføring kan ikke gjennomføres uten at det foreligger en dispensasjon fra vannressurslovens § 11. Det er Statsforvalteren som har myndighet til å innvilge en slik dispensasjon. Vi viser også til *Regjeringens Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden* som presiserer viktigheten av gode vegetasjonssoner langs vassdrag.

Videre vil adkomstveien krysse en bekk. Vi ber om at krysningspunktet opparbeides med minst mulig inngrep i bekken, gjerne med broløsning fremfor kulvert dersom det er mulig.

Anleggsarbeid

Søknaden og utredningsrapporten redegjør for at massedeponi på nytt stasjonsområde i anleggsfasen vil kunne forårsake en periode med forringelse av vannkvaliteten nedstrøms ved at totalnitrogen går fra svært god til god tilstand.

Den negative påvirkningen på miljøtilstanden må være av en viss varighet, for eksempel utover anleggsperioden, for at det skal være snakk om en forringelse etter vannforskriften. Det er likevel svært viktig at det legges vekt på avbøtende tiltak for å begrense avrenning av nitrogen selv om dette kan være utfordrende. Vi viser til at vassdraget allerede er betydelig påvirket av nitrogen. Videre har Oslofjorden gjennom lang tid vært sterkt belastet med høye nitrogentilførseler, og tilførselene må reduseres raskt for å bedre tilstanden. Vi gjør derfor oppmerksom på at tillatelser etter forurensningsregelverket vil kunne stille utslippskrav som innebærer behov for avbøtende tiltak og renseløsninger for å begrense avrenning av nitrogen.

Det skal alltid utarbeides en miljørisikovurdering før anleggsarbeid kan starte opp.

Miljørisikovurderingen skal danne grunnlaget for vurderingen av om det er behov for tillatelse etter forurensningsloven. Dersom anleggsarbeidene vil medføre irreversible ødeleggelser av ytre miljø, vil det alltid kreves en tillatelse etter forurensningsloven § 11. Anleggsarbeid vil også kunne kreve en tillatelse etter forurensningsloven dersom tiltaket varer utover hva som anses som midlertidig og/eller at det medfører forurensning utover hva som anses som akseptabelt.

Bygge- og anleggsvirksomhet som kun er midlertidig, altså med en varighet på ca. 2-3 år, krever ikke en tillatelse etter forurensningsloven så lenge forurensningen fra arbeidene ikke medfører uakseptable skadevirkninger på sjø- og vassdrag eller biologisk mangfold ([forurensningsloven § 8 første ledd nr. 3](#)). Statsforvalteren er rette myndighet til å vurdere hvorvidt midlertidig anleggsvirksomhet skal reguleres med en tillatelse eller ikke.

Landbruk

Tiltaket berører deler av et stort sammenhengende område med verdifull dyrka jord. Dersom det blir gjennomført slik at tidligere omdisponert jord reetableres, vil det på sikt kunne være fordelaktig

sett fra et jordvernsynspunkt. I en anleggsfase er det av stor betydning at alle tiltak som berører dyrka jord blir gjennomført slik at produksjonsevnen til jorda ikke blir forringet. Normalt vil dette blant annet innebære at arbeidene blir planlagt og gjennomført slik at jordstrukturen ikke blir ødelagt som følge av jordpakking, at eksisterende jordbruksdrenering ikke blir skadet eller ødelagt og at eventuelle skader blir reparert, at jordbruksjord blir fjernet sjiktvis og reetablert med sin opprinnelige sjikting, og at spredning av planteskadegjørere unngås.

Vi mener også det må være en forutsetning at tiltak blir planlagt og gjennomført i samråd med berørte grunneiere og eventuelt med støtte fra ekstern jordbruksfaglig kompetanse. Som faglig støtte anbefaler vi disse kildene:

- [Veileder til matjordplan – Vestfold fk](#)
- [Planering og jordflytting - Utførelse og vedlikehold \(NIBIO_BOK_2017_3_4\)](#)
- [Ansvar for ikke å spre planteskadegjørere](#)
- [Jordmassar frå problem til ressurs](#)

Ellers viser vi til [Statsforvalterens forventninger til kommunal arealplanlegging for 2024](#) og til [overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor Statsforvalterens ansvarsområde](#). Vi anbefaler nettsidene www.planlegging.no og [Miljøstatus](#).

Vi imøteser nærmere dialog i det videre arbeidet.

Med hilsen

Gunhild Dalaker Tuseth
avdelingsdirektør
Klima- og miljøvernavdelingen

Eli Kristin Nordstien
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Medsaksbehandlere

Lina Sannes Eskerud (naturforvaltning)
Øystein Røsok (naturforvaltning)
Asle Stokkereit (naturforvaltning)
Lise Økland (vannmiljø og forurensning)
Ståhle Bakstad (landbruk)

Kopi til:

Øvre Eiker kommune
Buskerud fylkeskommune

Postboks 76
Postboks 3563

3301
3007

HOKKSUND
DRAMMEN